

je to vseskozi nepotrebno, zakaj vsi slovenski kmetje so udje štajerske kmetijske družbe, kar dovolj dokazuje, da so z njo popolnoma zadovoljni in da torej dotične želje ne izvirajo iz ljudstva, temveč so to le pretirane in neutemeljene zahteve posameznikov. Zato pa nikakor ne moremo umeti tistih slovenskih politikov, ki si tako močno prizadevajo, spraviti naše ljudstvo v to nemško mrežo.

Nedavno smo imeli priliko govoriti o tej zadevi z nekim duhovnikom, ki je bil nekaj časa član neke kmetijske podružnice. »Sam sem imel priliko se prepričati« — je dejal — »da nam podružnice štajerske kmetijske družbe prav nič ne koristijo, in prav neumljivo mi je, kako se more še kdo za snovanje teh podružnic pri nas navduševati.«

Če nadalje pomislimo, da ni v osrednjem odboru štajerske kmetijske družbe nobenega zavednega Slovence, pač pa je v tem odboru mnogo takih Nemcev in slovenskih odpadnikov, ki so znani kot zakleti sovražniki slovenskega ljudstva, tedaj pač nikakor ne moremo misliti, da bi imeli ljudje resno in odkritosrčno voljo, kaj storiti za izboljšanje gmotnega stanja nas Slovencev.

Ako hočemo v kmetijstvu napredovati, tedaj je neobhodno potrebno, da preskrbimo našemu kmetu dovolj in dobrih kmetijskih šol. Ali pa ste že kdaj slišali, da bi se bila kmetijska družba štajerska zavzela za prepotrebno kmetijsko šolstvo, kar bi vendar morala storiti, ako bi se za napredek in prospeh kmetijstva pri nas le količkajanimala? Ravno nasprotno! Ni še dolgo tega, ko je eden njenih odbornikov pri nekem zborovanju ves srdit grmel proti nameravani ustanovitvi slovenske kmetijske šole, rekoč, da je to velika nevarost za nemštvo, ako se prihodnji slovenski gospodarji podučujejo v slovenskem jeziku. In pri znanem vsenemškem zborovanju v Gradcu, kjer se je sklenilo zastaviti vse moči, da se zatre slovenski živelj na Štajerskem in prežene slovensko učiteljstvo, o čemer smo tudi poročali, je kumoval tudi eden teh gospodov. In od ljudi take baže naj bi pričakovali uspešnega delovanja za blagor in srečo našega naroda! Za udnino, ki jo bodo naši podružničarji plačevali, bodo dobivali list, katerega družba izdava. To je sicer resnično, ravno tako resnično je pa tudi, da bo družba prav vesela, dobiti pri nas dovolj naročnikov za list, ki ga le malokdo čita in ki je brez dvoma najslabši med listi te vrste. Zlasti pa slovenska izdaja ni drugega kakor borna prestava nemške izdaje; izvernih slovenskih člankov, ki bi jih pisali slovenski veščaki, ki poznajo naše razmere, zaman iščeš v tem listu. Pač pa čitaš skoraj v vsaki številki dolgočasna, z imeni nemške gospode natlačena poročila o raznih zborovanjih po nemškem Štajerskem, ki so pa tako suhoparna, da pri nas prav nikogar ne morejo zanimati. Pri vsem tem pa zavzema ta list proti slovanskim narodom skrajno sovražno stališče. In iz takega lista naj bi se naš kmet učil umnega kmetijstva, za tak list naj bi plačeval udnino?!

Naše končno mnenje o tej zadevi je tedaj, da bi bilo za nas jako opasno, ako bi stopili v kakršnokoli odvisnost in zvezo s štajersko, povsem nemško kmetijsko družbo, zakaj ona je ravno tako zakleta sovražnica slovenskega narodnega gibanja kakor Südmarka in Schulverein. Mi se moramo postaviti tudi v gospodarskem oziru povsem na svoje noge ter odločno zahtevati na merodajnem mestu, da se za Slovenski Štajer osnuje, ako že ne samostojna kmetijska družba, pa vsaj samostojen oddelek kmetijske družbe štajerske, v katerem bodo imeli prvo besedo slovenski kmeto-

valci, ne pa nemški graščaki, slovenski odpadniki in pristaši ptujskega »Štajerca«, ki se posebno ogreva za snovanje kmetijskih podružnic med našim narodom. In temu listu — čujte in strmite — pritrkavajo tudi nekateri naši listi in med njimi v prvi vrsti ljubljanski »Slovenec«.

Samostojna kmetijska družba poleg povoljnega števila prepotrebnih slovenskih kmetijskih šol bodi zanaprej naša neoporekljiva zahteva, bodi smoter našega prihodnjega delovanja na gospodarskem polju in uverjeni smo, da se bo sčasoma vse dognalo, ako smo le dovolj odločni in vztrajni. Dokler se pa tem našim zahtevam ne ugodi, pa pristopimo kot udje h kmetijski družbi kranjski. Vsakdo, ki je ud te družbe, dobiva izvrsten kmetijski list, ki ga pišejo vseskozi izkušeni možje; poleg tega pa še dobi vsak po 4 sadna drevesa na leto, umetna gnojila, galico, razna semena in še druge kmetijske potrebščine pa ravno po tisti ceni kakor družbeni udje na Kranjskem.

Ljudski učitelj in kmetijstvo.

Poroča Fr. Vendramin.

Presojajoč zakon o predpisanih predmetih za ljudsko šolo, sem našel, da je neki predmet, ki bi bil za ljudsko, odnosno deželno šolo sploh izredne važnosti, izpuščen, da ni tedaj obvezen predmet, dasi ga v ljudski šoli vendar poučujemo. Ne vem pa, po kateri poti se je prišlo do tega, da se je ljudskega učitelja prisililo v to, da ga poučuje.

Ta za šole na kmetih toli važen, a preziran predmet je kmetijstvo.

Učitelja v ljudski šoli se sili, da poučuje kmetijstvo, dasi se ga ne odškoduje za trud; tudi se ljudskošolskemu učitelju ne prizna sposobnosti v poučevanju tega predmeta, niti da bi se ga podpiralo, a kaj šele zato odškodilo; o tem niti ne govorim, saj za učitelja je dovolj, da je njegov stan časten, več mu ni treba. Učitelj živi lahko od same časti in od samega ponosa.

No, poreče se mi — odškodilo! — čemu neki?! Saj učitelji sami ne znajo kmetijstva, kako si toraj upam izustiti besedico o kaki odškodnini. Le pogledjmo šolske vrte, v kakovem stanju so! Ako bi učitelji uspešno poučevali kmetijstvo, potem bi nam ne bilo potreba deželnih kmetijskih učiteljev, ki jih mora uboga država tako mastno plačevati. Ali čemu nam pa nalagajo, da moramo vendar le poučevati?

Česar nismo zmožni, tega naj se nam tudi ne poveri. Naj se nam tedaj še to odtegne, kar se nam je izročilo in mi bomo še hvaležni za to. No, seveda, za otroke znate že dovolj, ali za odrasle pa ne, bi gotovo dobil tolažljiv odgovor na to.

Vprašam pa:

Jeli se da ta predmet kako deliti na kmetijstvo za otroke in kmetijstvo za odrasle? Ne, ker menim, da kmetijstvo ostane vedno kmetijstvo, in kdor ga poučuje, ga mora sam dobro umeti, potem šele more o njem predavati — bodisi šolski mladini ali odraslim.

Ker poučujemo v ljudski šoli kmetijstvo, ker so nam ta predmet poverili, menim, da so si oblasti tudi bile v svesti, da smo temu kos in to na podlagi maturitetnih dokumentov. Ali se mogoče ne smem sklicevati na te dokumente? Ako ne, čemu jih neki imamo? Odvzame naj se nam tedaj dosedanja pravica o poučevanju kmetijstva in naj določijo učitelja, ki mu priznavajo sposobnost, da more na-

stopati s poučevanjem pred občinstvom, naj on ta predmet poučuje, da dobe otroci kaj celotnega! — Proč s polovičarstvom! —

»Da, da, prav, ali ugled naš bi pri tem trpel«, tako se mi poreče!

Ugled bi trpel! Ali ne trpi že sedaj v isti meri? Saj hodijo že sedaj posebni kmetijski učitelji v posamezne občine, ter predavajo vsako leto celo po enkrat in to večkrat po eno celo uro, in ponavljamo: po eno celo uro, celih 60 minut.

To je dosti, tu so uspehi zagotovljeni! Ljudstvo nese tudi nauk za vse leto zadosti domov. Ah, to morajo biti res same zlate in z mano in medom obsute besede. Ljudski učitelj poučuje pa poleg drugih brezštevilnih predmetov po 2 uri na teden; in to 46 tednov, v letu tedaj 92 ur. — 92 ur v letu brezplačno — zastonj, a kmetijski učitelj pa eno celo uro, to je približno ena cela $\frac{1}{12}$ od tega, kar ljudski učitelj; ali kakšen kontrast: on za mastno dieto približno 20 K, a ljudski učitelj, ki je itak za svoj trud preplačan — delaj 92krat toliko — pa zastonj! Kaj ne, kakova logika!

Tako ne gre; mi smo tudi tukaj, dajte nam kar je našega; Ta predmet je naš in ponavljam, ta predmet je naš! Hočemo torej, da se nam ga tudi poveri popolnoma, ter se nam ga izroči popolnoma v našo oblast, zakaj če smo sposobni, da poučujemo v ljudski šoli kmetijstvo celih 92 ur na leto, smem brezdvomno upati, da morem spraviti tudi za eno uro v letu iz vseh svojih znanosti toliko snovi ter stopiti pred občinstvo z istimi uspehi kakor kak drugi učitelj!

Žalostno je sicer pri nas, da se na naših učiteljskih stavi na kmetijstvo tako malo pozornosti! Ta tako važen predmet se poučuje le eno leto in to na »slovenskem« učiteljskišču v blaženi nemščini. No, pardon! Menim, da je to pravilno, zakaj pri Slovencih se pove vsaka važnejša stvar v nemščini. Zato predavajo ta predmet v nemščini, da kandidat-Slovenec bolje razume.

Toda pustimo jezik pri tem predmetu, pustimo narodni ideal in bodimo realni, kakor je tudi predmet sam! Poglejmo malo, koliko manjše vrednosti, da, celo koliko predmetov, ki so sploh brez vsakega pomena za nas, prično poučevati že takoj v I. tečaju in poučujejo do četrtega, a kmetijstvo pa le en tečaj.

Čemu, vprašal sem se mnogokrat, je pač ta tortura s to nesrečno godbo, ki dela marsikomu toliko preglavice! Čemu nam služijo gosli, čemu klavir in v najnovjši dobi — orgle? Čemu pač vse to? Je li morda šola zaradi petja? Najbrže ne. Pa saj tudi naše gospice kolegince poučujejo uspešno petje, četudi marsikatera ne pozna ne violine, ne klavirja, še manj pa orgel.

Da, res, idealna, lepa je glasba! A v marsikaterih zakotnih zapuščenih krajih na kmetih minejo kmalu ti ideali in uboge violine tiče v kakem kotu med staro šaro z raztrganimi strunami. Tam leže pozabljene gosli in trohne, dokler jih ne trešči nemila usoda preko vrat ali oken!

Kaj pa s klavirjem? Ali je ta kaj na boljšem? Nič, prav nič, večkrat zanese slučaj najboljšega pianista v takove zakotne kraje, kamor ne more s klavirjem! Vprašam pa, če ga sploh ima? Da bi si prištedil zanj, je težko verjetno pri današnjih razmerah. —

(Konec.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Delegate za letošnjo glavno skupščino v Šoštanju je izvolilo

II. Gornjegrajsko učiteljsko društvo: 5. g. Fran Kocbek, nadučitelj; 6. g. Ignacij Šijanec, učitelj — oba v Gornjem gradu.

Cenjene gg, predsednike »Zavezinih društev« uljudno prosimo, da nam prijavijo pravočasno delegate ter vrnejo društvene izkaze.

O témi: »Nerazdeljen in razdeljen čas pouka« bo poročal posp. Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu.

Vodstvo »Zaveze«.

Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj zboruje dne 3. maja t. l. v Ribnici ob 10. uri dopoldne s sledečim vzporedom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Razdeljen in nerazdeljen pouk. Poročevalec Štefan Primožič. 5. Volitev dveh delegatov k zborovanju »Zaveze«. 6. Volitev novega odbora. Ker nam je po štatutih voliti nov odbor, se smatra to zborovanje kot občni zbor, zato je želeli, da se ga obilo udeležimo. Odbor.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja bo imelo svoj letni občni zbor dne 19. maja 1906 ob 9. uri dopoldne v šoli na Rakeku. Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah (poroča gosp. c. kr. profesor Fr. Suher). 5. Učiteljevo delovanje zunaj šole. Referent gosp. M. Kabaj, Begunje. 6. Poročilo računskih pregledovalcev. 7. Volitev delegatov za glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanju. 8. Volitev odbora. 9. Nasveti. Skupni voz iz Dolenjega Logatca in iz Starega trga do Rakeka je na razpolago. Z dovoljenjem šolskih oblasti se prestavi pouk od sobote na četrte, dne 17. maja. Z ozirom na veliko važnost 4. točke dnevnega reda vabi k najobilnejši udeležbi odbor.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Kamnik ima letošnji občni zbor v Domžalah dne 3. maja ob $\frac{1}{2}$ 11. uri dopoldne. Poleg navadnih točk je na dnevnem redu tudi predavanje tovariša I. Schmeideka (Rova) o »razdeljenem in nerazdeljenem pouku.« K obilni udeležbi vabi odbor.

Društvo slovenskih učiteljic je zborovalo dne 12. aprila ob 10. uri dopoldne na osemrazrednici pri Sv. Jakobu v Ljubljani.

Predsednica gdč. Drollova otvori zborovanje in pozdravi navzoče kolegince, ki so se zbrale v prav lepem številu. Med nami in kolegi, pravi gdč. predsednica, je nastal konflikt, ki ga nismo zakrivila same in katerega ne bom razmotrivala na tem mestu. Vendar hočemo biti z učitelji solidarne na šolskem in šolskopolitičnem polju, saj imamo skupne smotre. Dokler se strinjajo interesi naši z onimi učiteljev, tako dolgo hočemo hoditi skupno kot prijatelji, saj vendar nečemo razdirati, ampak le graditi. Učiteljice pa moramo zahajati rajše med učiteljstvo in udeleževati se pogosteje in v obilnejem številu učiteljskih zborovanj. — Konci pozdrava predstavi vladnega zastopnika dr. M. Zarnika.

Tajnica gdč. Miklavčičeva govori o društvenem delovanju in o letnem poročilu za l. 1905. Društvo slovenskih učiteljic je v preteklem letu vložilo prošnjo deželnemu odboru za izboljšanje plač. V prošnji dokazuje z raznimi poročili, da so splošno učiteljice glede gmotnega stanja na slabšem nego učitelji. Nadučitelji imajo prosta stanovanja, medtem ko od 312 učiteljic nima 180 učiteljic stanovanja ali saj ne takega, ki bi jim bil v dekretu zasiguran. Učiteljice morajo podpirati tudi onemogle starše, brate, sestre, da, nekatere skrbe za vso družino. Deputacija, ki je šla s prošnjo k dež. odboru, se je zavzela tudi za omožene kolegince — za katere gospodje niti vedeli niso! — da so dobile tudi draginjsko doklado. Letno poročilo kaže, da je imelo društvo 136 rednih in 8 podpornih članov.